

Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinde COVID-19 Pandemi Sürecine Bağlı Uzaktan Eğitimin Öğrenci Duygu Ve Davranışları Üzerindeki Etkileri

*Kezban UÇKAÇ

Öz

Yeni tip koronavirüs (COVID-19) fizyolojik problemlerle birlikte psikolojik ve davranışsal sorunlara da neden olmaktadır. Bu çalışmada, Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinde uzaktan eğitimin, pandemi sürecine bağlı gelişen öğrenci duygu ve davranışları üzerindeki etkilerini belirlemek ve gerekli destek programının geliştirilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmamız, Mersin Davultepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz dönemi uygulanmıştır. Çalışma verileri, "sağlık meslek lisesi öğrencilerinde pandemi sürecine bağlı uzaktan eğitimin öğrenci duygu ve davranışları üzerindeki etkilerinin incelenmesi" için hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Çalışmaya, 167 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilere 5'li Likert ölçeği kullanılarak toplam 20 soruluk bir anket formu uygulanmıştır, istatistiki değerlendirmesi için Betimsel analizler kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin çok büyük bir yüzdesinin (% 81,1) koronavirüs (COVID-19)'ün, ailesine, sevdiklerine bulaşmasından, ölmekten ve yakınlarının ölmesinden korku ve kaygı duyduğu görülmüştür. Çalışmaya katılanların % 63,1'i; belirsiz olan bu sürecin, hayatını gözden geçirmek, sağlığının önemini fark etmek için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Çok büyük bölümü; dışarı çıkmak, gezmek, dışarıda yapılacak sporları yapmak istediklerini söylemişlerdir (%78.8). Ayrıca; yarından çoğu kariyer planlamaya ve yol gösterici bir eğitim koçuna ihtiyacı olduğunu bildirmiştir (% 61,7). Yine yarından fazlası ise; güvenli internet kullanımı yönünde bilgi sahibi olmaya (% 64,7) ve profesyonel psikolojik bir destek almaya ihtiyacı olmadığını (% 62,9) belirtmişlerdir. Küresel salgının çok açıdan alışkanlıkları, davranışları ve iletişimleri etkilediği görülmektedir. COVID-19 pandemi sürecinde, öğrencilerin virüsün bulaşması ve ölüm gibi nedenlerle oluşan korku ve tedirginliklerinin ve sosyal izolasyon sıkıntılarının, kariyer ve gelecek kaygısının önüne geçtiği gözlemlenmiştir. Ancak, çoğunluğun psikolojik desteğe ihtiyaç duymaması, bu sürecin olumsuzluklarını aşır, eğitimde başarılı olabilecekleri sonucuna varmamızı sağlamıştır.

Anahtar kelimeler: Uzaktan eğitim, pandemi süreci, duygu ve davranış bozukluğu

The Effects of Distance Education Related to COVID-19 Pandemic Process on Students' Emotions and Behaviors in Health Vocational School Students

Abstract

The new type of coronavirus (COVID-19) causes psychological and behavioral problems along with physiological problems. In this study, it was aimed to determine the effects of distance education on the students' emotions and behaviors that develop due to the pandemic process in Health Vocational High School students and to ensure the development of the necessary support program. Our study was implemented in Mersin Davultepe Vocational and Technical Anatolian High School in the fall semester of the 2020-2021 academic year. The data of the study were obtained through a questionnaire prepared to "examine the effects of distance education related to the pandemic process in health vocational high school students on student emotions and behaviors". 167 students were included in the study. A questionnaire with a total of 20 questions was applied to the students using a 5-point Likert scale, and descriptive analyzes were used for statistical evaluation. According to the results of the study; It has been observed that a very large percentage of students (81.1%) fear and anxiety about the coronavirus (COVID-19), its transmission to their family, loved ones, dying, and death of their relatives. 63.1% of the participants in the study; They stated that this uncertain process is important to review his life and

realize the importance of his health. Very large portion; They stated that they want to go out, travel, do sports outside (78.8%). Also; More than half reported that they needed career planning and a guiding training coach (61.7%). Again more than half; stated that they do not need to be informed about safe internet use (64.7%) and do not need professional psychological support (62.9%). It seems that the global pandemic affects habits, behavior and communications in many ways. During the COVID-19 pandemic process, it has been observed that students' fear and anxiety caused by the transmission of the virus and death and social isolation problems passed career and future anxiety. However, the fact that the majority did not need psychological support enabled us to overcome the negativities of this process and conclude that they could be successful in education.

Key words: *Distance education, pandemic process, emotion and behavior disorder*

Geliş Tarihi: 03/10/2020

Kabul Tarihi: 17/11/2020

GİRİŞ

Son zamanlarda, teknolojideki gelişmeler eğitimle ilgili olan ihtiyacı da artırmıştır ve geleneksel eğitim ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmiştir (Khoshemehr, 2013). Uzaktan eğitim; özel düzenlemelerin ve uygulamaların yanı sıra, özel ders planı oluşturma ve öğretme tekniklerine sahip olan, elektronik ya da elektronik olmayan sistemleri kapsayan, özel iletişim metotları olan öğretme faaliyetlerini değişik ortamlarda gerçekleştiren programlı bir öğrenme şeklidir (Moore ve Kearsly, 1996). İlerleyen süreçte uzaktan eğitim geleneksel eğitimi kuvvetlendiren veya geleneksel eğitimin alternatifi olabilecek etkili bir yöntemdir (Torkut ve Karacadağ, 2002; Arbaugh, 2000).

Yeni Koronavirüs Hastalığı” (COVID-19) olarak tanımlanan ölümcül bir hastalığa neden olan virüs, insan hareketliliğiyle birlikte hızla yayılmaya başlamıştır (Sedat Işıklı, 2020). Hükümetler, 2020'de salgının (COVID-19) yayılmasını engellemek için kademeli ve ihtiyatlı kararlar alınmasını sağlamıştır. Kritik toplumsal işlevler etkilenerek, dünya çapında tüm ülkelerin seyahat kısıtlamalarını, sınırların kapatılmasını ve okulların kapatılmasını içeren yeni önlemler alınmıştır. Sosyal mesafe, hepimiz için yeni bir gerçeklik haline gelmiştir ve okulun kapanması birçok öğretmen ve öğrenci için, geleneksel eğitimden uzaktan eğitime hızlı bir geçişin tetiklenmesine neden olmuştur. Bergdahl, 2020). Pandemi, ilk zorluğun üstesinden geldikten sonra, pek çok hükümet, zorunlu eğitim gibi toplumdaki merkezi işlevlerin uzaktan eğitime geçiş yapması gerektiğine karar vermiştir (Zhang ve diğerleri, 2020). UNESCO'nun tahminlerine göre (18 Mart), virüsün yayılmasını yavaşlatma girişimleri nedeniyle mevcut okul kapanış durumunun dünya çapında okul öncesi, ilk ve orta öğretim seviyelerinde rekor sayıda (%49) kadarını etkilediğini bildirmiştir (UNESCO 2020). “Öğretmenler ve okullar uzaktan eğitime geçişe nasıl hazırlanıyor” sorusunu gündeme getiren araştırmacılar, çoğu okulun ileriye yönelik dijital gündemleri olmasına rağmen, COVID-19 krizinde ihtiyaç duyulan stratejilerin farklı olduğunu belirtmişlerdir (Anderson 2020; Fox 2003).

İnsanın afet olayına karşı belirli psikolojik tepkiler oluşturduğu ve bu tepkilerin afete maruz kalma düzeyi ile içinde bulunduğu koşullara göre değiştiği bilinmektedir. Bundan dolayı, her afette olduğu gibi COVID-19 salgını da insanları psikolojik açıdan etkilemektedir. Afetin etkilediği risk grupları (çocuklar, kronik ruhsal ve fiziksel hastalığı olanlar, yaşlılar, yoksul kesim v.b.) üzerine olumsuz etkileri her zaman daha fazladır. İleri dönemlerde, akut stres tepkisi olarak karşılaşılabilecek olan psikolojik belirtiler kişilerin bir kısmında kronikleşme eğilimindedir (Işıklı, 2020). Salgın hastalık tehdidi döneminde sadece yoğun endişe ve korkunun merkezde yer aldığı akut stres belirtileri görülmez. Aynı zamanda, travma sonrasında gelişen stres tepkileri, kaygı bozukluğu depresif belirtiler gibi psikiyatrik tanı koyduracak semptomlar da gözlemlenebilir (Shultz ve diğ., 2013). Çin'de COVID-19 Salgını sonrası 7.143 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada katılımcıların %0.9'u yoğun, %2.7'si orta derecede ve %21.3'ü de hafif kaygı belirtileri yaşadığını belirtmiştir (Cao ve diğ., 2020).

Bizde bu çalışmamızda, Davultepe Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinde pandemi sürecine bağlı olarak uygulanan uzaktan eğitimin, öğrencilerin duygu ve davranışları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi ve gerekli destek programının geliştirilmesini sağlamayı amaçladık.

YÖNTEM

Bu çalışma, Mersin Davultepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, 21-25 Eylül 2020 tarihlerinde web anketi yöntemiyle uygulanmıştır.

Çalışma Grubu Araştırmanın evrenini 2020-2021 Eğitim-öğretim yılı Güz Döneminde Davultepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanında öğrenimine devam eden 14-17 yaş grubundan 167 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın 21-09-2020-01 numaralı araştırma olarak gerekli izinleri alınmıştır. Çalışma verileri, “Sağlık meslek lisesi öğrencilerinde pandemi sürecine bağlı gelişen uzaktan eğitimin öğrenci duygu ve davranışları üzerindeki etkilerinin belirlenmesi” için hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Öğrencilere 5’li Likert tipi ölçek kullanılarak toplam 20 soruluk bir anket formu uygulanmıştır. Anket soruları haricinde demografik özellikleri belirleyen 3 soru ile değerlendirme yapılmıştır (Tablo1).

Verilerin Analizi

İstatistikî değerlendirmesi için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ulaşılan verilerin analizinde ankette yer alan her ifade için ayrı ayrı yüzde dağılımları verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın demografik özellikleri açısından katılımcı çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır (%73,4). Evde birlikte kaldığı ebeveyn çoğunlukla anne-babadır (% 84,4). Katılımcı öğrencilerin psikolojik destek alma oranı % 3,6’dır (Tablo1). Çalışmanın anket soruları (1-20 arası sorular ve pasta grafikleri) ve yanıtlarına göre sonuçlar Tablo 2.’de izlenmektedir. Tablo 1 ve Tablo 2 Ek’te yer almaktadır.

TARTIŞMA ve YORUM

Bu çalışma, Türkiye’de pandemi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerinin öğrencilerin algıları doğrultusunda duygu ve davranışlarındaki etkilenme ve değişiklikler boyutunu göstermeyi amaçlayan bir çalışma olarak desenlenmiştir. Uzaktan eğitim, daha geniş boyutta kitlelere eğitim verebilmek, fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla, değişik fiziksel mekânlarda yer alan öğretmen ve öğrencilerin, bazı iletişim teknolojileri kullanarak etkileşim yapabildikleri ve öğretme-öğrenme faaliyetleri gerçekleştirdikleri bir sistem olarak tanımlanabilir (Kandemir ve Kaya, 2010; Gelişli, 2015). Pandemi sürecinde Türkiye’de eğitim, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ’nın kontrolü ile, her bir aşamada ki dersler için uzaktan eğitim yoluyla ayrı ayrı gerçekleştirilmektedir. Uzaktan eğitimin, zamansal açıdan gelişen teknoloji ile, farklı şekillerde uygulanmasına ilişkin birçok örnek vardır (Saba, 2001). Bu çalışma da MEB’nin, canlı olarak *uzaktan* ders yapma imkanı sağlayan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) *dijital* platformunda ders almış olan lise öğrencilerine uygulanarak, aynı zamanda teknolojik alt yapıdan faydalanılmıştır. Süral’in (2015) yaptığı çalışmada vurguladığı, uzaktan eğitimin teknolojik alt yapı bileşenlerinin öneminden bahsettiği ve Özbay’ın (2015) çalışmasında belirttiği uzaktan eğitimin teknolojiyle desteklenen bir canlı süreç olduğuna dair ifadeler birbirini destekleyicidir.

COVID-19 ve bunun sonucunda ortaya çıkan küresel acil kısıtlamalar ve önlemler, uluslararası meslekler ve kurumlar arasında harmanlanacak öğrenmeye yönelik ani bir ihtiyacı tetiklemiştir. Tarihte hiçbir zaman uzak harmanlanmış öğrenmeye bu kadar büyük bir ani geçiş olmamıştır. Nitekim, Yeni Zelanda’nın ulusal acil durum önlemlerinin ilk gününde (26 Mart 2020)

harmanlanmış öğrenme programı sunulmuştur (Jowsey, 2020). Başlangıçta yapılan araştırmalarda genellikle geleneksel eğitimle uzaktan eğitimin karşılaştırılması esas alınmış ancak araştırma sonuçları genellikle uzaktan eğitim ile geleneksel eğitim arasında başarı ve öğrenme açısından önemli bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur (Torkut ve Karacadağ, 2002; Arbaugh, 2000). Bizim çalışmamıza neden olan durum ise aslında Yeni Zelanda örneğinde gördüğümüz gibi, pandemi nedeniyle zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmesi olarak incelenmiştir. Staker ve Horn (2012) harmanlanmış öğrenmeyi “bir öğrencinin elektronik ve çevrimiçi medya ve geleneksel öğretim yoluyla öğrendiği resmi bir eğitim programı olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerimizde uygulanan eğitim tamamen uzaktan eğitim olarak dijital platformda uygulanmakta olan yüzyüze eğitimle harmanlanmamış bir modeldir.

Koçoğlu ve diğerlerinin belirttiği gibi, öğrenciye zaman ve bulunduğu yer açısından özgürlük tanıyan uzaktan eğitim vasıtasıyla, eğitim-öğretimin yapılması, Türkiye ve dünyadaki birçok ülke için mecburiyet gerektiren bir neden olmuştur. Türkiye'nin pandemi sürecindeki eğitim uygulamaları, süreçteki hayat şartları dikkate alınarak incelenmelidir (Koçoğlu E, 2020). Ülkemizdeki uzaktan eğitim sisteminin gelişimi çok eski yıllara dayandığı için ve üniversitelerimizin birçoğunun, önceden uzaktan eğitimle ilgili alt yapıları olduğu için Covid-19'la gelen pandemi sürecine uyum kolaylaşmıştır (Serçemeli M, 2020).

Pandeminin ortaya çıkmasıyla birlikte öğrencilerin okul ve üniversitelerden ayrılıp, evlerine geri dönmeleri sonucunda, ebeveynler aniden yeni eğitsel roller almışlardır (Bozkurt, 2020). Eğitim hiç şüphesiz, Covid-19 pandemi fırtınasına yakalanmış ve eğitime bakış açımızı ve yorumlama şeklimizi değiştirmiştir (Bozkurt ve Sharma, 2020). Küresel boyutta olan bir pandemiye düşünecek olursak, doğası gereği bir felaket olarak düşünülebilir. Bu felaket birçok şeyin sonu, yeni başlangıçların da işareti olarak yorumlanabilir (El Maarouf, Belghazi & El Maarouf, 2020). Bu fikirler çerçevesinde Covid-19 sonrası dünyada yaşananların yeni normal ve paradigmalar oluşturduğu ve bu durumun yeni bir dünya düzenini getireceği söylenebilir (Koçoğlu E, 2020). Pandeminin bazı şeylerin sonu olacağı fikri bu çalışmadaki öğrenciler açısından bazı ifadelerde çok anlamlı sonuçlar oluşturmuştur. Öğrencilerin virüsün, aile ve sevdiklerine bulaşmasından, ölmekten ve yakınlarının ölmesinden korktuklarını ifade etmişlerdir (% 81.1). Bu durum, birçok çalışmada da belirtildiği gibi pandeminin bir tür felaket olarak algılandığı ve duygu durumlarında korku, kaygı ve kızgınlık gibi olumsuz duygulara neden olduğunu ortaya koymaktadır (% 51.7). Ancak yine de profesyonel olarak psikolojik bir destek almaya ihtiyacı olmadığını söyleyen öğrencilerin olumsuzluğa rağmen oran olarak çok daha fazla olması, baş edebilme yetilerinin varlığı ve devamlılığı açısından bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Yapılan çalışmalarda görülmüştür ki; uzaktan eğitim uygulamalarında ses, görüntü, iletişim problemleri, etkileşimin az olması, öğretmenlerin kullandıkları beden dili ve derslerin süresi gibi faktörlerin, katılımcıların uzaktan eğitime yönelik algılarını etkilemektedir (Koppelman & Vranken, 2008; Marsh, Mitchell & Adamczyk, 2010). Ve özellikle eş-zamanlı uzaktan eğitim uygulamalarının katılımcıların beklentilerini karşılamada yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır (Delaney, Jacob, Iedema, Winters & Barton, 2004). Her kademedeki öğrencinin bu süreci anlamlandırma düzeyleri de farklıdır. Salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitimin aynı anda birbirinden farklı yöntem, teknik, materyal ve strateji kullanılarak sanal çoklu öğrenme imkanı sağlanması uygun olacaktır (Koçoğlu E, 2020).

Çalışmamızda, katılımcıların yarısından çoğu, etkili problem çözme becerileri geliştirmeye ihtiyacı olduğunu belirtmiştir (%53,5). Bu durumun dikkate alınarak, eğitim kademesine göre öğrencinin ihtiyaçlarının değiştiği ve verilen eğitimin bazı ilkelere dayanarak gerçekleştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğrenciler kendi aralarında iletişim teknolojilerini kullandıklarında bir eğitici veya kitaplardaki bilgileri alırken olduğu gibi pasif durumda değildirler. Bilgisayar teknolojilerinde, bilgiyi alma, ve kullanma konusunda tercih edebilme hakkına sahiptirler. İnternet teknolojilerini kullanma, eğitmen yönlendirmeli eğitimden çok fazlasıyla tercih yapma ve düşünme imkanı sağlar (Antalyalı,2004). Bizim çalışmamızda öğrenciler teknoloji bağımlılığının etkilerinden korunma (%58,4) ve güvenli internet kullanımı yönünde bilgi sahibi olmaya (% 64,7) ihtiyaçları olmadığını bildirmişlerdir. Bu durum, uzaktan eğitim teknolojilerini daha özgür kullanma ve tercih yapmanın özgüveni beslediğinden kaynaklanıyor olabilir. Teknolojinin kullanımı, öğrenciler ve öğretmenleri birlikte çalışmaya ve üretmeye teşvik ederek bir işbirliği ortamı yaratmaktadır (Aldım, 2013). Uzaktan eğitimde, öğretmen ile öğrencinin birbiriyle temasının olmaması sosyal alanı kapsayan derslerde yeteri kadar tartışma ortamının sağlanamayacağı gibi bir izlenim oluşturmuştur. Ancak, etkileşimli uzaktan eğitim uygulamalarıyla bu sorunla baş edilebilir. Uzaktan eğitim çekingen öğrenciler için internet ortamında kendini ifadesini kolaylaştırabilir. Böylece tartışmalara yoğun bir katılım olabilir (Antalyalı, 2004). Bizim çalışmamızda öğrencilerin, etkili iletişim becerileri (beden dili, etkin dinleme, empati vb.) geliştirebilmeye ilgili bir sıkıntı yaşamadıkları görülmektedir. Demiray'ın da belirttiği gibi, uzaktan eğitim konusundaki kavram ve uygulamalar, eğitim talebine olan bir dizi gereksinmelerin ve çeşitli iletişim-bilişim teknolojisi ile eğitim teknolojisi alanlarındaki gelişmelerin sonucudur (Demiray, 2013). Sistemin etkili bir şekilde işlemesi, uzaktan eğitimle ilgili avantajlar için gerekliliktir. Bu, iyi bir program ve öğrenci ihtiyacının doğru tespitiyle olur. Başarılı bir uzaktan eğitim programının işleyişi, yöneticileri öğretim üyeleri, öğretim sistem geliştiricileri, öğretmen ve öğrenci işbirliğiyle sağlanabilir (Antalyalı, 2004). Uzaktan eğitim, aksine bu alt yapı sağlanamazsa eğitim açısından bir dezavantaja dönüşebilir (Alkan, 2003). Bizim çalışmamızda; yarıdan fazla öğrencinin uzaktan eğitim sürecini sağlıklı yönetemediğini düşünmesinin(%55) nedeni, dönem dönem alt yapıya dair sorunlar oluşması olabilir. Nispeten genç katılımcılarda; teorik yapılar, terminoloji ve bazı metodolojiler geliştirilmeye çalışılmakta ve revize edilmektedir. Etkin çevrimiçi öğrenmeyi oluşturan parametrelere dair fikirler değiştikçe, araştırmanın odağı da değişmektedir. COVID-19 ile Google Drive, Canvas, Zoom gibi geniş çevrimiçi platformlar bugün çeşitli katılımlı harmanlanmış öğrenmenin desteklemesi açısından çok önemlidir. Öğretmenler ve öğrencilerin, sürekli ve güçlü internet bağlantılarına ve bu altyapıların istikrarlı bir şekilde çalışmasına bağlıdır. Yeni çevrimiçi öğrenme modellerinin gelişmesine paralel olarak, araştırma parametreleri büyük oranda gelişerek araştırma gündemlerinin direk etkilenmesini sağlamıştır (Anderson, 2008; Sims, 2015).

Jowsey ve ark.nın çalışmalarına göre; eğitimcilerin ve öğrencilerin karşılaştığı zorluklar kadar, olumlu etkiler konusunda da farkındalığa ihtiyaçları olduğu sonucuna vardıklarını ve öğrenciler için gelecekteki etkili kursları destekleyebilmek için, güçlü tanımlara, öğretim bursuna ve harmanlanmış öğrenme üzerine düşünmeye mutlak ihtiyaçları olduğunu bildirmişlerdir (Jowsey, 2020).

Bergdahl ve Nouri'nin çalışmasında, öğretmenlerin uzaktan eğitimde, daha iyi öğrenci örneği keşfettiklerinde şaşırıldıklarını ve öğrencileri ev ortamında görmelerinin olumlu tepkiler oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Sosyal etkileşimlerin ve öğrenme koşullarının geleneksel sınıftakiyle aynı olmadığı durum; öğretmenlerin rolüne yeni talepler getirmektedir. Birçok öğretmen, öğrencilerin fiziksel sınıftakinden farklı tepki verebileceklerini keşfettiklerinde şaşırıldıklarını belirtmişlerdir (Bergdahl N, 2020). Bu konudaki yapılan çalışma sonuçları; uzaktan eğitim uygulamalarında görüntü, ses, etkileşimin az olması, iletişim problemleri, öğretmenlerin kullandıkları beden dili ve ders süresi gibi unsurların, öğrencilerin uzaktan eğitime dair algıları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Koppelman & Vranken, 2008; Marsh, Mitchell & Adamczyk, 2010). Özellikle de eş-zamanlı uzaktan eğitimin öğrencilerin beklentilerini tam olarak karşılayamadığı tespit edilmiştir (Delaney, Jacob, Iedema, Winters & Barton, 2004). Bizim çalışmamızda ise

öğrencilerin büyük çoğunluğu, belirsiz olan bu sürecin hayatını gözden geçirmek, aile bağları ve sağlığının önemini fark etmek için önemli bir süreç olduğuna (% 63.1), bir kısmı da, pandemi sürecinin kendini tanıması için bir fırsat yarattığına inandığını söylemiştir (% 49.1). Ayrıca öğrencilerin yarıdan fazlası, ilgilerini keşfetmeye ve yapmaya ihtiyacı olduğunu bildirmiştir (%58,6). Bu da, öğrencilerin pandemi nedeniyle zorunlu olan, uzaktan eğitim sürecinde bazı eksikliklerini gördüklerini ve tamamlamak istediklerini ortaya çıkarmıştır. Uzaktan eğitimin bazı olumsuz algılarının aslında eksiklikleri görebilmede olumlu sonuçlar doğurduğunu söyleyebiliriz. Uzaktan eğitim için, kitle iletişim araçları çok önem taşır ve öğrencilerin kişilik gelişimlerini olumsuz etkileyebilir. Öğrencinin, geleneksel eğitim görürken sınıf ortamında alacağı kültür ve davranış biçimi, uzaktan eğitim ortamında kuracağı iletişimin olmayışı nedeniyle, eksik kalacaktır (Antalyalı, 2004).

Bu çalışmada; COVID-19 pandemi sürecinde, öğrencilerin virüsün bulaşması ve ölüm gibi nedenlerle oluşan korku ve tedirginliklerinin ve sosyal izolasyon sıkıntılarının, kariyer ve gelecek kaygısının önüne geçtiği gözlemlenmiştir. Ancak, çoğunluğun psikolojik desteğe ihtiyaç duymaması, bu sürecin olumsuzluklarını aşip, eğitimde başarılı olabilecekleri sonucuna varmamızı sağlamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

- ✓ Uzaktan eğitim sürecinde, pandeminin olumsuz etkisinin öğrenciler üzerinde ölüm, kayıp v.b. korku ve kaygılar yaratması nedeniyle sürecin olumsuz algılanması beklenebilir. Zaman, bu konuda hem zorluklarla baş edebilme hem de tecrübeyi beraberinde getirecektir.
- ✓ Beklentileri tam olarak karşılanamayan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları da olumsuz olabilir. Dolayısıyla bu durum eğitim-öğretimin kalitesini etkileyebilmekte ve yapılan işlerin başarısız olmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden öncelikle kişilerin uzaktan eğitim hakkında olumlu bir algısının oluşması önemlidir.
- ✓ Yeni normallerin, içinde uzaktan eğitimin teknoloji destekli bir alt yapıdan yararlanma düzeyini arttırmaya yönelik olması, başarıyı artıracaktır.
- ✓ Pandemi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının öğrencinin kendini tanıması, hayatının, aile bağlarının ve sağlığının önemini fark etmesi için önemli bir süreç olduğunu anlaması, olumlu bir algı oluşturabilir. Duygu ve davranışlarının olgunlaşması sayesinde, kendine güven, istikrar ve kararlılıkla gelecek kaygısına yeni çözümler yaratabilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, M., Genç, Ö., ve Tekeder, H. (2003). İletişim Teknolojileri ile Bütünleşik Bir Uzaktan Öğretim Ortamının Geleneksel Sınıf Öğretimine Göre Üstünlükleri ve Sınırlamaları. Elektrik-Elektronik-Bilgisayar Mühendislikleri Eğitimi 1. Ulusal Sempozyumu, Mayıs, Ankara.
- Anderson T. (2008). Towards a theory of online learning. In: Anderson T., editor. The Theory and Practice of Online Learning. Athabasca University Press, Athabasca.
- Anderson, J. (2020). With 290 million kids out of school, coronavirus is putting online learning to the test. <https://qz.com/1812638/millions-of-kids-testing-e-learning-after-coronavirus-school-closures/>.
- Antalyalı, Ö. L. (2004). Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Arbaugh, J. B. (2000). Virtual classroom characteristics and student satisfaction in internetbased MBA courses. *Journal of Management Education*, 24(1).
- Bergdahl, N., & Nouri, J. (2020). Covid-19 and Crisis-Prompted Distance Education in Sweden. Technology, Knowledge and Learning, *Advance Online Publication*. <https://doi.org/10.1007/s10758-020-09470-6>
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126.
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry Research*.
- Delaney, G., Jacob, S., Iedema, R., Winters, M., & Barton, M. (2004). Comparison of faceto-face and videoconferenced multidisciplinary clinical meetings. *Australasian Radiology*, 48(4), 487-492.
- Demiray, E.(2013).Uzaktan eğitim ve kadın eğitiminde uzaktan eğitimin önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 155-168.
- El Maarouf, M. D., Belghazi, T., & El Maarouf, F. (2020). COVID–19: A Critical Ontology of the present. *Educational Philosophy and Theory*.
- Fox, R. (2003). SARS epidemic: Teachers ' experiences using ICTs. *Education*, (July), 319–327. In Beyond the Comfort Zone: Proceedings 21st ASCILITE Conference.
- Gelişli, Y.(2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: tarihçe ve gelişim. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 313-321.
- Jowsey, T., Foster, G., Cooper-Ioelu, P., & Jacobs, S. (2020). Blended learning via distance in pre-registration nursing education: A scoping review. *Nurse education in practice*.
- Kandemir, O & Kaya, F.(2010). Gelir dağılımının yükseköğretimde fırsat eşitliğine etkisi: Türkiye’de özel üniversite gerçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 557-566.
- Khoshemehr, A. H. (2013). Bilgi ve belge yönetiminde uzaktan eğitim: İran ve Türkiye milli kütüphanelerinin rolü üzerine bir araştırma ve kavramsal model önerisi (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D. & Yiđen, V.(2020). “Covid-19 Pandemi sürecinde Türkiye’deki eğitime bakış”*International Social Sciences StudiesJournal*, 6(65), 2956-2966.
- Koppelman, H., & Vranken, H. (2008). Experiences with a synchronous virtual classroom in distance education. *ITICSE*, 194-198.
- Marsh, B., Mitchell, N., & Adamczyk, P. (2010). Interactive video technology: Enhancing professional learning in initial teacher education. *Computer & Education*, 54(3), 742- 748.
- Moore, M. G., Kearsly, G. (1996). *Distance Education A systems View*. Belmont, C. A. Wadsworth Publishing Company.
- Saba, F. (2001). Professor says distance education will flop unless universities revamp themselves. *Chronicle of Higher Education*, 47(42), A33.
- Shultz, J. M., Neria, Y., Allen, A., & Espinel, Z. (2013). *Psychological impacts of natural disasters. Encyclopedia of Natural Hazards*. Ed.: Bobrowski, P. New York: Springer.
- Sims R. (2015). Revisiting “Beyond instructional design” *J. Learn. Des.* 8(3):29–41.
- Staker H., Horn (2012). M.B. Innosight Institute; Classifying K-12 Blended Learning.<http://www.ed.gov/fulltext/ED535180.pdf> Retrieved from ERIC on.
- Süral, İ. (2015). Açık ve uzaktan öğrenme de teknolojik altyapının oluşturulması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 81-95.
- Özbay Ö. (2015). The Current Status of Distance Education In The World And Turkey" *INES Journal*, 2(5): 376-394.
- Torkut, O. ve Karacadağ, M. C. (2002). Sakarya Üniversitesi uzaktan öğretim önlisans projesi ve SAÜİDÖ. Bilgi Teknolojileri Kongresi’ nde sunulan bildiri, Denizli. Umurhan, H. (2014). Öğretim elemanlarını uzaktan eğitime teşvik eden unsurlar: Gazi Üniversitesi örneği (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Zhang, W., Wang, Y., & Yang, L. (2020). Suspending classes without stopping learning: China’s education emergency management policy in the COVID-19 outbreak. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(3), 1–6.

TEŞEKKÜR

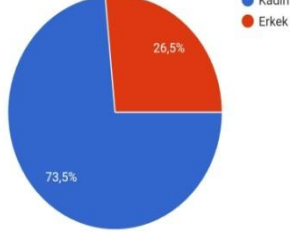
Çalışmamızın verilerinin oluşturulmasında ve değerlendirilmesinde çabalarını esirgemeyen Mersin Davultepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürü Abdülkadir Dođan’a ve Dr. Öğr. Üyesi Leyla Bahar’a teşekkür ederim.

Ek 1: Grafikler ve Tablolar

Tablo 1. Demografik özellikler

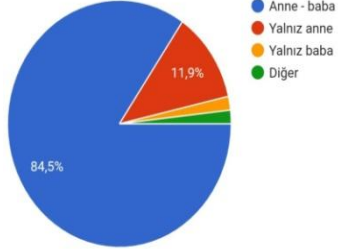
Cinsiyet	Sayı	Yüzde%
Kadın	124	%73,4
Erkek	45	%26.6

Şekil 1-Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Pasta Grafiği

Şekil 1, bir pasta grafiğidir. Grafik, ankete katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımını göstermektedir. Kadınlar %73,5 (124 kişi) ve Erkekler %26,5 (45 kişi) olarak temsil edilmiştir. Grafikte kadınlar mavi, erkekler kırmızı ile gösterilmiştir.

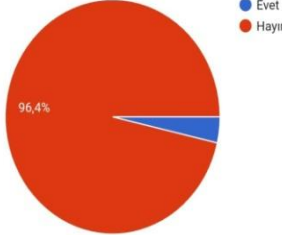
Evde Yaşayan Ebeveyn	Sayı	Yüzde%
Anne-baba	142	%84,4
Yalnız anne	20	%12
Yalnız baba	3	%1.8
Diğer	3	%1.8

Şekil 2-Ankete Katılan Öğrencilerin Evde Yaşayan Ebeveyn Pasta Grafiği

Şekil 2, bir pasta grafiğidir. Grafik, ankete katılan öğrencilerin evde yaşayan ebeveyn türlerini göstermektedir. Anne-baba %84,5 (142 kişi), Yalnız anne %11,9 (20 kişi), Yalnız baba %1,8 (3 kişi) ve Diğer %1,8 (3 kişi) olarak temsil edilmiştir. Grafikte anne-baba mavi, yalnız anne kırmızı, yalnız baba sarı ve diğer yeşil ile gösterilmiştir.

Psikolojik destek alma durumu	Sayı	Yüzde%
Evet	6	%3.6
Hayır	161	%96.4

Şekil 3-Ankete Katılan Öğrencilerin Psikolojik Destek Alma Pasta Grafiği

Şekil 3, bir pasta grafiğidir. Grafik, ankete katılan öğrencilerin psikolojik destek alma durumlarını göstermektedir. Evet %3,6 (6 kişi) ve Hayır %96,4 (161 kişi) olarak temsil edilmiştir. Grafikte evet mavi, hayır kırmızı ile gösterilmiştir.

Tablo 2. Sağlık meslek lisesi öğrencilerinde pandemi sürecine bağlı gelişen uzaktan eğitimin öğrenci duygu ve davranışları üzerindeki etkileri" anketi sonuçları

<p>1. Virüsün, aileme, yakınlarıma ve sevdiğilerime bulaşmasından, ölmekten ve yakınlarımla ölmesinden korkuyorum.</p> <p>2. Korku, kızgınlık gibi olumsuz duyguları daha fazla yaşıyorum ve yüksek oranda da kaygı hissediyorum.</p>	
<p>3. Uzaktan eğitim sürecini sağlıklı yönetemediğimi düşünüyorum.</p> <p>4. Ders çalışmak için, bilgisayar ve internette hareketsiz geçirdiğim süre arttığı için şişmanlamaktan korkuyorum.</p>	
<p>5. Uzaktan eğitimle değişen yeni ev düzenine, yemek saatlerine ve uyku düzenine alışmakta güçlük çekiyorum.</p> <p>6. Belirsiz olan bu sürecin hayatımı gözden geçirmek, aile bağlarımı ve sağlığımın önemini fark etmek için önemli bir süreç olduğuna inanıyorum.</p>	
<p>7. Karşılıklı interaktif öğrenmenin ruh sağlığıma daha iyi geldiğini düşünüyordum.</p> <p>8. Pandemi sürecinin uzaktan eğitime yönelik yeni davranışlar kazandırdığını düşünüyorum.</p>	
<p>9. Pandemi süreciyle birlikte eğitimdeki dijital dönüşümün sürekliliğinden kaygı duyuyorum.</p> <p>10. Pandemi sürecinin kişinin kendini tanıması için bir fırsat yarattığına inanıyorum.</p>	

<p>11. Etkili iletişim becerileri (beden dili, etkin dinleme, empati vb.) geliştirebilmeye ihtiyacım var.</p> <p>12. Özgüven kazanma yönünde neleri yapabileceğimi bilmeye ihtiyacım var.</p>	
<p>13. Dışarı çıkmaya, gezmeye, dolaşmaya; birlikte eğlenmeye, dışarıda yapılacak sporları yapmaya ihtiyacım var.</p> <p>14. Pandemi sürecinin sonunda yeniden okuluma döndüğümde, okuluma karşı oluşan aitlik duygumu gözden geçirmeye ihtiyacım var.</p>	
<p>15. Etkili problem çözme becerileri geliştirmeye ihtiyacım var.</p> <p>16. Kariyer planlamaya ve yol gösterici bir eğitim koçuna ihtiyacım var</p>	
<p>17. Teknoloji bağımlılığının olumsuz etkilerinden nasıl korunabileceğimi öğrenmeye ihtiyacım var.</p> <p>18. Güvenli internet kullanımı yönünde bilgi sahibi olmaya ihtiyacım var.</p>	
<p>19. İlgilerimi keşfetmeye ve yapmaya ihtiyacım var.</p> <p>20. Profesyonel psikolojik bir destek almaya ihtiyacım var.</p>	